

Poeta czasu wojny i okupacji Krzysztof Kamil Baczyński

Krzysztof Kamil Baczyński to polski poeta, który należy do Pokolenia Kolumbów, urodził się 22 stycznia 1921 w Warszawie. Od 1940 roku publikował konspiracyjne tomiki wierszy m. in. pod pseudonimem Jan Bugaj, a także anonimowo w podziemnych antologiach i czasopismach. Od jesieni 1942 roku studiował polonistykę na tajnych kompletach Uniwersytetu Warszawskiego. Otrzymywał stypendia z konspiracyjnych funduszy literackich. W lecie 1943 roku wstąpił do Harcerskich Grup Szturmowych AK. W chwili wybuchu powstania warszawskiego nie zdołał dotrzeć do swojego plutonu, walczył w okolicy Placu Teatralnego, tam też zginął.

Jego poezję charakteryzuje sceneria kosmiczna, kontrast między sielankowym obrazem dzieciństwa – utraconą arkadią spokoju i piękna, a katastrofą, która zmieniła świat. W przeciwieństwie do twórców którzy go inspirowali, był poetą Apokalipsy spełnionej. Poeta doznaje „porażenia okupacyjnego” - w jego wierszach następuje zwrot do tradycji romantycznej (zwłaszcza Juliusza Słowackiego i Cypriana Kamila Norwida). Baczyński przedstawia poetę czasu wojny i okupacji jako natchnionego wieszczą. Ważnym elementem twórczości Baczyńskiego są erotyki poświęcone żonie, Barbarze Drabczyńskiej – wykraczające poza dotychczasowe konwencje liryki miłosnej, ukazujące portret kobiety w znacznym odrealnieniu, stającej się częścią natury.

Cechy charakterystyczne twórczości Krzysztofa Kamila Baczyńskiego

- bardzo urozmaicona metaforyka
- poezja intelektualna
- występowanie tzw. słów – kluczy
- katastrofizm generacyjny – ukazuje tragizm pokolenia wychowanego w pokoju, a skazanego przez historię na zagładę, nauczonego zabijać, jest to tzw. czas tragiczny
- występowanie zagadnień historiograficznych – szukanie odpowiedzi na pytanie o sens historii i miejsce człowieka w jej dziejach
- charakter mroczny, patetyczny
- inspiracja twórczością romantyków
- elementy oniryczne, wizjonerskie

W materiałach zamieściłam kartę pracy na temat wiersza *Pokolenie* Krzysztofa Kamila Baczyńskiego.

Zadanie obowiązkowe to wypracowanie na temat powieści Zofii Nałkowskiej „Czy w dorosłym życiu można przezwyciężyć wpływ środowiska, w którym się wzrastało? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Granicy* oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów. Termin przesłania pracy 10.12.2020.

50 pkt

TEMAT III

Czy w dorosłym życiu można przezwyciężyć wpływ środowiska, w którym się wzrastało? Rozważ problem i uzasadnij swoje zdanie, odwołując się do podanego fragmentu *Granicy* oraz innych tekstów kultury. Twoja praca powinna liczyć co najmniej 250 słów.

Zofia Nałkowska, *Granica*

I.

Walerian Ziembiewicz dostał w Boleborzy miejsce rządcy na kilka lat przed wojną. Gospodarował tu uczciwie, ale równie nieumiejętnie i źle jak na ziemi własnej. Gospodarki nie lubił. [...]. Ponadto miał bardzo wrażliwe sumienie i z częstych grzechów lubieżności spowiadał się nie tylko znajomemu proboszczowi z Chązebnej, ale własnej wysokiej i chudej żonie, przed którą klękał, błagając ją we łzach o darowanie winy. [...]

We własnym mniemaniu Walerian Ziembiewicz był człowiekiem przywiązany do ziemi i na tej ziemi – na swoim czy cudzym, pracować chciał do ostatniego tchnienia. Towarzyszkę tego swego losu prawdziwie kochał i głęboko szanował, dla swego jedyne dziecko zaś nie poskąpiłby własnej krwi. [...]

Zenon wracał z miasta do domu na święta, na wakacje, uczeń pilny i wzorowy, wiozący doskonale stopnie i świadectwa. Wracał za każdym razem inny – coraz bardziej obcy, odjęty tutejszemu życiu, napełniony wagą rzeczy widzianych już i doznanych, wstrząśnięty do głębi swym młodym ujrzaniem świata [...] Zenon wracał i oczami coraz bardziej dorosłymi patrzył na rodziców. Od tego widzenia stygło mu serce i gorzki wstyd ścisnął gardło jak łyż. Każdy nauczyciel, o którym mówiono tu z lekceważeniem jako o belfrze [...] – był mędrce w obliczu tych ludzi najbliższych, którzy mu kiedyś imponowali i których przecież jakoś kochał. Francuskie zdania matki, powtarzane od dzieciństwa przed służbą, zasługiwały na dwójkę w trzeciej klasie [...] A to, co ojciec pamiętał z historii, co opowiadał o swoim herbie z XI wieku! Jego jedyna cytata łacińska, o której nie miał pojęcia, że jest z Terencjusza: „*Homo sum...*” – zawsze zakończona błędem! – Jego stosunek do chłopów! Wiedział o nich tylko to, że kradną, to było jedyne, co mógł o nich powiedzieć. Nie było mu wiadomo nic o historycznych i społecznych przyczynach chłopskiej ciemnoty. Ale wysmiewał, że dają im teraz bezpłatne szkoły – bo „jak zaczną się uczyć, to ciekawe, kto wtedy będzie pracował”. [...]

Na [ojca] twarzy jak na szpitalnej karcie choroby, stały wypisane jego dzieje. Odczytywanie ich było dla Zenona upokorzeniem nie dającym się w żaden sposób oszukać ani ugłaskać. Tkwiła w tym wstydliva myśl, że to jest jego „rodzic”, że mu zawdzięcza istnienie [...] Rzeczą bolesną było wiedzieć, że ten człowiek jest jego ojcem i że wszystko, co jest z niego, trzeba w sobie za wszelką cenę wytępić.

II.

Musiał mówić. Uczuwał w tym ulgę, gotową łatwość, gorzką przyjemność. Wyznawał Elżbiecie swą zdradę – jakby to było już przewidziane, wiadome z góry. Przypominał sobie, że tak samo ojciec wyznawał matce swoje winy. [...]

– Elżbieto... Ponieważ ciągle milczała, powiedziała: – To jeszcze nie wszystko. Jest gorsza rzecz. Ona jest teraz w ciąży. I właśnie...

Na ten raz Elżbiecie udało się wyrwać z jego powstrzymujących rąk. Zastąpił jej drogę we drzwiach domu, unieruchomił ją w objęciu. Jego ramiona zwały się na jej plecach, zaskoczyły na siebie jak szczęki buldoga. W tym żelaznym uchwycie z trudem łapała oddech.

– Nie pójdziesz – powiedziała. – Zostaniesz.

To, czego chciał, to był boleborzański schemat. Musiała przebaczyć.

Zofia Nałkowska, *Granica*, Warszawa 2001.

Karta pracy

Poetycki obraz pokolenia

1. Jaki zabieg literacki zastosował Baczyński w swoim wierszu, przywołując Homera? Co o poecie mówi takie nawiązanie?

.....
.....
.....
.....
.....

2. Wynotuj po jednym przykładzie z utworu oddziałującym na podane zmysły czytelnika. Sformułuj wniosek na temat takiego doboru słownictwa i efektu, jaki dzięki temu uzyskał poeta.

Zmysł	Wyraży
wzrok	
słuch	
dotyk	
węch	
smak	

Wniosek:

.....
.....
.....
.....
.....

3. Uzupełnij tabelę dotyczącą środków stylistycznych i funkcji, jaką pełnią w tekście.

Przykład z tekstu	Środek poetycki	Funkcja
[...] <i>Ziemia dojrzała</i> <i>Ziemia [...] / kipi sytością</i>		
<i>Nas nauczono [...]</i>		
[...] <i>kipi sytością jak wielka</i> <i>misa [...]</i>		
[...] <i>z warkotem.</i>		

4. Określ, w jaki sposób stroficzna budowa wiersza *Pokolenie* wpływa na jego przesłanie.

.....

.....

.....

.....

5. Uzupełnij schemat metaplanu.

Pokolenie Kolumbów w czasie II wojny światowej	
Jak było?	Jak powinno być?
Dlaczego nie było tak, jak powinno być?	
Wnioski	